

КОМЗЮК В. Т. ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ КОНТРОЛЯ КУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ, КОТОРЫЕ ВЫВОЗЯТСЯ ЗА ПРЕДЕЛЫ ТАМОЖЕННОЙ ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ

Раскрыты некоторые аспекты правового регулирования контроля культурных ценностей, которые вывозятся за пределы таможенной территории Украины, отдельные недостатки такого регулирования. Предложены изменения к соответствующим действующим нормативно-правовым актам Украины.

Ключевые слова: культурные ценности, правовое регулирование, таможенный контроль, Таможенный кодекс Украины

KOMZYUK V. T. SEPARATE LAW REGULATING QUESTIONS OF CONTROLLING CULTURAL VALUES THAT ARE EXPORTED OUTSIDE OF CUSTOM TERRITORY OF UKRAINE

Separate law regulating aspects of controlling cultural values that are exported outside of custom territory of Ukraine to be investigated and researched, agencies that exercise control of moving cultural values, their competence, necessary terms, concepts to be determined, weaknesses of regulation of mentioned control to be revealed, and necessary changes to valid laws to be offered.

According to paragraph 54 of the Constitution of Ukraine, cultural legacy is warded by law, the state secures preservation of historical monuments and other objects that have cultural value. When exporting outside of Ukraine, cultural values are subjected to cultural values moving control from the side of authorized power agencies and custom control, their organization and realization are regulated by valid laws. Basic law-normative acts to regulate questions of cultural values moving control, are Custom Code of Ukraine and law "About exporting, importing and returning cultural values".

Cultural values moving outside custom territory of Ukraine control to be realized by income agencies with Ministry of Culture and State archival service of Ukraine, and in the checkpoints throe the frontier of Ukraine this control to be realized in form of advance documentary control, its law basis are regulated by paragraph 319 of Custom code of Ukraine and by the decision of Cabinet of Ministers of Ukraine from 05.10.2011 order № 1030. Changes to the Custom Code of Ukraine in the part of normative determination of concept of documentary control, and to paragraph 319 of Custom Code to be offered in the article. Stated that for realizing the moving control of cultural values when exporting them outside of Ukraine and passing the custom frontier of Ukraine presentation of necessary documents, determined by valid law, is very important.

Keywords: culture values, law regulating, custom control, Custom Code of Ukraine.

УДК 342.97(477)

І. В. НАУМОВ,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА МІСЦЕ РЕГІОНАЛЬНИХ УПРАВЛІНЬ МВС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Визначено поняття «регіон», «регіональне управління», встановлено принципи побудови сучасних органів внутрішніх справ України. Підкреслено, що систему органів внутрішніх справ побудовано за функціональним та територіальним принципом. Дано огляд повноважень регіональних управлінь МВС України, проаналізовано їх місце серед органів внутрішніх справ.

Ключові слова: регіон, управління, МВС, повноваження, громадянин, права, свободи, реформування.

Входження України до Ради Європи, реальні перспективи інтеграції до Європейського співтовариства виносять на порядок денний проблему адаптації територіальної системи організації влади, що склалася за період становлення незалежності держави, до європейських стандартів та принципів. Це стосується і регіональних управлінь МВС України. Нор-

мативно-правові акти Ради Європи та ЄС до найважливіших з них відносять децентралізацію і субсидіарність, згідно з якими завдання та повноваження публічної влади, зокрема міліції, мають бути передані на такий найнижчий територіальний рівень управління, на якому може бути забезпечена їх максимально ефективна (з точки зору надання адміністративних

та соціальних послуг населенню) реалізація [1, с. 464].

Реформування органів внутрішніх справ є невід'ємною складовою демократизації суспільного життя в Україні та побудови правової держави.

Означений процес відбувається в часи змінення політичних традицій та економічних відносин в Україні. Глибокі зміни соціально-економічних і політико-правових умов функціонування системи МВС України, курс нашої країни на євроінтеграцію зумовлюють необхідність чіткої відповідності роботи міліції європейським стандартам правоохоронної діяльності.

Означені обставини, у свою чергу, обумовлюють дослідження поняття, місця та ролі регіональних підрозділів МВС України, до числа яких належать ГУМВС та УМВС України у відповідних областях у сучасній системі органів внутрішніх справ України.

У сучасній юридичній науці питанням, пов'язаним із дослідженням адміністративно-правового статусу регіональних управлінь МВС України, їх місцю у сучасній системі органів внутрішніх справ присвячено низку наукових праць таких вчених-адміністративістів, як О. Бандурка, Н. Галіцина, С. Гусаров, Е. Демський, В. Козицький, А. Комзюк, О. Кузьменко, О. Миколенко, Е. Талапіна та ін. Проте в сучасному адміністративному праві наразі немає єдиного підходу до розуміння місця регіональних управлінь у структурі МВС України, що й обумовлює актуальність обраної теми статті.

Отже, основною **метою** цієї статті є визначення поняття та місця регіональних управлінь у структурі МВС України.

Як указано в Конституції України (ст. 132), територіальний устрій України ґрунтується на засадах цілісності державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, демографічних особливостей, етнічних та культурних традицій [2].

У законодавстві під регіоном розуміється частина території України, яка володіє сукупністю природних, соціально-економічних, національних, культурних та інших умов [3].

Сьогодні українська система органів внутрішніх справ побудована за функціональним та територіальним принципом. Саме за останнім принципом окреслені територіальні підрозділи органів внутрішніх справ, застосовуються такі складові державного устрою, як системи територіального устрою та організації влади.

На сьогодні розвиток суспільних відносин в Україні свідчить про зростання ролі адміністративно-правового регулювання діяльності органів внутрішніх справ. Така тенденція об'єктивно обумовлюється назрілою потребою розвивати Україну як правову демократичну державу. На практиці ж удосконалення адміністративно-правового регулювання здійснюється шляхом розроблення та втілення в життя нових механізмів з реалізації політико-правових принципів, заснованих на визнанні загальнолюдських цінностей, на гідному ставленні до особи, визнанні її пріоритету у взаємовідносинах з державою [4, с. 255].

Діяльність щодо реалізації зазначених функцій органів внутрішніх справ розповсюджується на підрозділи усієї виконавчої вертикалі, починаючи з МВС України і закінчуючи міськими та сільськими районними відділами органів внутрішніх справ по всій території України. Координуючими органами у цьому процесі, безсумнівно, є регіональні управління МВС України. Відповідно до Конституції України органи внутрішніх справ належать до системи органів виконавчої влади [2]. Постановою Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 року Міністерство внутрішніх справ України та його регіональні підрозділи віднесено до цієї системи органів [5].

Отже, виходячи з того, що регіональні управління МВС України є складовою виконавчого органу, зрозумілим стає той факт, що їх діяльність є управлінською, яка урегульована нормами адміністративного права щодо виконання законів та інших правових актів органів державної влади. Тобто регіональні управління по суті є органами управління, які забезпечують правопорядок на чітко визначеній території (регіоні).

Управління Міністерства внутрішніх справ в областях (далі – управління) є регіональними органами Міністерства внутрішніх справ України, що утворюються МВС України і йому підпорядковуються.

Під регіональним управлінням МВС України потрібно розуміти адміністративну установу Міністерства внутрішніх справ України, що утворюється і підпорядковується йому, функціонує у тісній взаємодії як з підрозділами та службами системи ОВС, так і з іншими державними органами, організаціями та населенням країни, що є гарантією їхньої ефективної діяльності під час виконання покладених на них завдань з охорони громадського порядку,

забезпечення громадської безпеки та боротьби зі злочинністю в регіоні.

Місце регіональних управлінь МВС України у системі органів внутрішніх справ визначає закріплена за ними компетенція, характер державно-владних повноважень, їх правове становище як суб'єкта адміністративно-правових відносин. Від результатів їх роботи залежить фактично ефективність функціонування всієї системи загалом, а отже, і правопорядок у країні [6, с. 56].

У своїй діяльності управління керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Положеннями про територіальні або регіональні управління МВС України і нормативно-правовими актами МВС України, наказами начальника управління, актами відповідних обласних рад із питань забезпечення правопорядку.

Щодо завдань управлінь необхідно зазначити, що основними з них є організація та координація діяльності підпорядкованих органів і підрозділів внутрішніх справ у захисті прав і свобод громадян, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань, боротьби зі злочинністю та забезпечення громадської безпеки, запобігання правопорушенням та їх припинення, виявлення і розкриття злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, вжиття заходів до усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень. У зазначеній діяльності важливим є те, що значна кількість цих повноважень пов'язана із застосуванням адміністративного примусу. За своїм змістом він виявляється у застосуванні передбачених адміністративно-правовими нормами заходів впливу морального, майнового, особистісного та іншого характеру з метою забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, попередження і припинення правопорушень, притягнення винних до відповідальності.

Крім того, ГУМВС (УМВС) України в областях забезпечують виконання адміністративних стягнень, беруть участь у здійсненні заходів, спрямованих на ресоціалізацію засуджених, організують роботу, пов'язану із забезпеченням безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки.

Відомим є той факт, що для протидії злочинності необхідно комплектувати органи і підрозділи МВС України належно підготовленими кадрами, забезпечувати нормативно-правове регулювання їхньої діяльності. Сьогодні виникла необхідність проведення в органах внутрішніх справ якісно нової кадрової полі-

тики. На думку В. Козицького, важливим завданням для регіональних управлінь МВС України є організація роботи з питань кадрового забезпечення органів внутрішніх справ, додержання дисципліни та законності в їх діяльності, а також правового та соціального захисту працівників органів внутрішніх справ і членів їх сімей [7, с. 23–24].

Окрім цього, регіональні управління МВС України відповідно до законодавства сприяють забезпеченню режиму воєнного або надзвичайного стану в разі їх оголошення на території областей, займаються підготовкою структурних підрозділів внутрішніх справ до інтеграції України в Європейський Союз, сприяють розвитку і зміцненню матеріально-технічної бази органів внутрішніх справ.

Слід зазначити, що управління здійснюють свої повноваження у безпосередньо та через утворені МВС України районні, міські управління (відділи), а також підприємства, установи й організації, що належать до сфери його управління.

На думку автора, в умовах децентралізації органів виконавчої влади та реформування органів внутрішніх справ, для швидкого та ефективного досягнення міліцією України європейських стандартів все більш важливу роль набуває взаємодія регіональних управлінь МВС України із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у формі участі перших у підготовці нормативно-правових актів місцевого та регіонального значення. Дослідження праць науковців дозволяє говорити про недооцінку важливості цієї форми взаємодії [8–10]. При цьому аналіз нормотворчості місцевих органів виконавчої влади (передусім місцевих державних адміністрацій) та органів місцевого самоврядування показує, що значна частина їх правових актів належить до актів управління, які мають координаційний потенціал, регламентують та уточнюють порядок і особливості взаємодії між учасниками управлінських відносин [11, с. 121]. «Координаційне рішення – це акт управління, за допомогою якого суб'єкт координації визначає підстави виникнення, зміни або припинення узгоджених дій об'єктів координації» [12, с. 265]. Діяльність регіональних управлінь, як правило, є безпосереднім об'єктом координаційного впливу у сфері профілактики та запобігання скоєння правопорушень [13, с. 510]. Тому важливою є взаємодія регіональних управлінь (які будуть виконувати координаційні рішення – акти) з органами місцевого управління у формі спільної розробки управлінських рішень.

З огляду на вищезазначене, регіональні управління під час виконання покладених на них функцій взаємодіють із іншими регіональними органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також у межах своєї компетенції та у встановленому чинним законодавством порядку з поліцейськими інститутами інших зарубіжних держав. У межах своїх повноважень та на основі виконання чинного законодавства регіональне управління МВС України видає накази, організовує та контролює їх виконання. У разі необхідності, разом з іншими регіональними органами державної влади видає спільні акти [14].

Рішення регіональних управлінь МВС України з питань безпеки дорожнього руху, пожежної безпеки, дозвільної системи та з інших визначених законодавством питань є обов'язковими для всіх органів, підприємств, установ, організацій держави на відповідній території, а також громадян. Начальники управлінь один раз на рік звітують перед обласними радами про стан боротьби зі злочинністю та охорони громадського порядку [7, с. 134].

Начальників регіональних управлінь МВС України призначає і звільняє з посади в установленому порядку міністр внутрішніх справ України [15].

Завдання керівника регіонального управління МВС України під час реалізації ним контролю полягає в тому, щоб повною мірою забезпечити комплексний нагляд за здійсненням і перевірку своєчасності та якості виконання всіх завдань та функцій, які покладаються на очолюваний ним орган підзаконними актами, відомчими організаційно-розпорядчими, плановими та іншими рішеннями. При цьому, щоб забезпечити контроль за виконанням усіх приписів чинного законодавства, керівники регіональних управлінь МВС України частину

наданих їм повноважень делегують своїм заступникам, керівникам галузевих та функціональних служб або спеціально створеним апаратам у вигляді штабів, секретаріатів та канцелярій, контрольно-ревізійних служб тощо. Це необхідно для виконання в органах внутрішніх справ відомчого контролю, який виступає як складова частина організаційної роботи, невід'ємний елемент керівництва їх діяльністю. У процесі його здійснення перевіряється виконання правових актів, вивчаються ділові якості працівників, їх передовий досвід, удосконалюється структурна побудова органів, поліпшуються форми та методи їх діяльності, надається практична допомога в роботі, виявляються і усуваються недоліки.

Підсумовуючи дослідження поняття і місця регіональних управлінь МВС України, слід зазначити, що особливостями їх діяльності є наявність досить великих за обсягом та розгалужених за змістом повноважень, значна кількість із яких пов'язана із застосуванням адміністративного примусу.

У зв'язку з цим головною стратегічною метою під час реформування та доведення до європейських стандартів системи органів внутрішніх справ України має бути захист прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьба зі злочинністю, розкриття та розслідування злочинів, охорона громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху. Окрім головної стратегічної мети, властивої регіональним управлінням МВС України як безпосередньо органу внутрішніх справ, друга мета – це реалізація повноважень МВС України на території відповідного регіону щодо управління, організації та забезпечення діяльності територіальних служб та підрозділів.

Список використаних джерел

1. Павленко С. В. Організаційно-правові питання формування та діяльності міліції місцевого самоврядування / С. В. Павленко // Держава і право. – 2006. – Вип. 33. – С. 464–471.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Битяк Ю. П. Особливості регіонального управління // Адміністративне право України : підручник [Електронний ресурс] / Ю. П. Битяк. – Київ : Юрінком Інтер, 2005. – Режим доступу: <http://ukrlibrary.com.ua/books/20/1/7/705.html>.
4. Кунев Ю. Д. Основні аспекти організуючого впливу принципів державного управління на цілі органів внутрішніх справ / Ю. Д. Кунев // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України. – 2000. – Спецвип. – С. 255–263.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
6. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-п>.
7. Озолин В. А. Научная организация управления органами внутренних дел : [учеб. пособие для вузов СССР] / В. А. Озолин. – Волгоград : Высш. следств. шк. МВД СССР, 1980. – 83 с.

8. Козицький В. І. Адміністративно-правовий статус регіональних управлінь МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Козицький Віктор Іванович. – Харків, 2012. – 223 с.
9. Каюмов Р. К. Взаимодействие местных советов с органами внутренних дел, прокуратуры и суда в борьбе с правонарушениями : учеб. пособие / Р. К. Каюмов. – Ташкент : ТВШ МВД СССР, 1983 – 56 с.
10. Кронский В. С. Деятельность местных Советов по охране социалистической собственности : лекция / В. С. Кронский. – Горький : ГВШ МВД СССР, 1982. – 48 с.
11. Скибицкий В. М. Депутаты местных советов в охране правопорядка и борьбе с правонарушениями : учеб. пособие / В. М. Скибицкий. – Киев : КВШ МВД СССР, 1981. – 62 с.
12. Бандурка О. М. Адміністративний процес : підруч. для ВНЗ / О. М. Бандурка, М. М. Тищенко. – Київ : Літера ЛТД, 2001. – 336 с.
13. Білоус В. Т. Координація боротьби з економічною злочинністю : монографія / В. Т. Білоус. – Ірпінь : Акад. держ. подат. служби України, 2002. – 449 с.
14. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : [підручник] / Плішкін В. М. ; за ред. Ю. Ф. Кравченка. – Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. – 702 с.
15. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
16. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : указ Президента України від 06.04.2011 № 383/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383/2011>.

Надійшла до редколегії 15.12.2014

НАУМОВ И. В. ПОНЯТИЕ И МЕСТО РЕГИОНАЛЬНЫХ УПРАВЛЕНИЙ МВД УКРАИНЫ В СИСТЕМЕ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Определены понятия «регион», «региональное управление», установлены принципы построения современных органов внутренних дел Украины. Подчеркнуто, что система органов внутренних дел построена по функциональному и территориальному принципу. Дан обзор полномочий региональных управлений МВД Украины, проанализировано их место среди органов внутренних дел.

Ключевые слова: *регион, управление, МВД, полномочия, гражданин, права, свободы, реформирование.*

NAUMOV I. V. THE DEFINITION AND THE PLACE OF REGIONAL OFFICES OF MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF INTERNAL AFFAIRS

The article determined the definitions of region, regional offices, established modern building principles of government agency in Ukraine, including internal affairs.

It was highlighted, that nowadays one of the basic objectives of administrative reform is adaptation of territorial system of government that established during period of becoming independence to European standards and principles. In this conditions objectives and competence of public authority, and in particular police, should be transferred to the lowest territorial governing level, in which might be ensuring of their maximum effective (in terms of administrative and social services) realization.

This is also about organization and activity of regional offices of Ministry of Internal Affairs of Ukraine. It was highlighted, that system of internal affairs was constructed on functional and territorial principles.

Under the regional offices of Ministry of Internal Affairs of Ukraine we understood the administrative institution of Ministry of Internal Affairs of Ukraine, that appear and submit to it and function in close cooperation with structural elements of internal affairs system, and with another state authorities, organizations and population of country, that is a guarantee of their effective activity during their performance of assigned tasks of public order protection, providing of public safety and fighting against crime in region.

It was given a review of the regional offices of Ministry of Internal Affairs of Ukraine authorities, analyzed their place in the internal affairs. It was concluded, that features of regional offices of Ministry of Internal Affairs of Ukraine activity is existence of sufficiently large amount and branched authorities, which significant part is connected with using of administrative compulsion.

Keywords: *region, governing, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, authorities, citizen, rights, liberties, reform.*